

COSINZEANA

REVISTĂ • ILUSTRATĂ • BILVNARĂ

ABONAMENTUL:

PE UN PĂTRAR DE AN Lei 25—

PE JUMĂTATE DE AN Lei 50—

ÎN STREINĂTATE 1 AN Lei 160—

PREȚUL UNUI EXEMPLAR Lei 4.

DIRECTOR:

DR. SEBASTIAN BORNEMISA
REDACȚIA, ADMINISTRAȚIA ȘI TIPOGRAFIA
CLUJ, PIAȚA CUZA VODĂ, Nr. 16.
ANUL VI. Nr. 14. © 31 Iulie 1922.

A. S. R. PRINȚUL CAROL ÎN CLUJ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PRINȚUL DE COROANĂ ȘI PRINCIPESA MOȘTENITOARE IN CLUJ.

In dragostea Lor de țară, Altețele Lor Regale Prințul Carol și Principesa Elena însoțiți de Prințesa Irina au ținut să viziteze Transilvania în săptămânile trecute, oprindu-se în mai multe orașe de dincoace de Carpați. Punctul culminant al acestor vizite a fost orașul Cluj,

unde vizitatorii prințari au fost oaspeții D-lui general Petala, comandantul Corpului VI. de armată, omul de înaltă considerație, care știe atât de bine să reprezinte autoritatea de stat în acest colț de țară. — Pentru a face posibilă o cunoaștere nemijlocită a perechei moștenitoare, D-ii Petala a invitat la o recepție în parcul splendidei sale reședințe din Str. Regală pe toți fruntașii vieții publice, români și streini, din Cluj, prezentând A.S. Regale pe foarte mulți dintre cei prezenți.

Dragostea, cu care Altețele Lor au fost întâmpinate de către publicul clujan și țărani din Mănăstur, în cele 2 zile, cât

A. S. R. Prințul Carol și A. S. R. Prințesa Elena, întovărășiți de Prințesa Irina au fost în 22 și 23 Iulie a. c. oaspeții orașului Cluj, cu care prilej li s'a făcut o splendidă demonstrație de simpatie de țărani din Mănăstur.

D-I General N. Petala

comandantul corpului VI. de armată, care a primit în reședința sa pe oaspeții regali. În 22 Iulie seara D-I general Petala a invitat la o recepție în parcul palatului său pe toate notabilitățile orașului Cluj, fără deosebire de naționalitate. Cu acest prilej A. S. R. Prințul Carol s'a întreținut cu foarte mulți invitați.

au stat la Cluj, — sunt o dovadă vie a dinasticismului puternic, care stăpânește pe Ardeleleni.

Pentru a arunca o lumină și asupra sentimentelor A. S. Regale, lăsam să urmeze aci câte-un fragment din cele două vorbiri scurte pe care Alteța Sa le-a rostit cu prilejul șederii Sale la Cluj.

Mulțumind d-lui general Petala pentru cuvintele de bună venire adresate Prințeselor Elena și Irina, A. S. Regală a zis:

„Pentru capetele încoronate este o datorie de a cunoaște țara lor, de a înțelege și a cunoaște nevoile superiorilor lor. Este însă o fericire pentru ei și frumoasă răsplată atunci când găsește în calea lor dragoste și simpatie“.

Adresându-se apoi episcopului reformat Nagy Károly, A. S. R. îi răspunde la cuvintele de bine venire astfel: „Dorința noastră este ca minoritățile și majoritățile să trăiască în bună înțelegere, bucurându-se de toate binefacerile și să colaboreze mână în mână pentru binele obștesc“.

Târgul de fete de pe Găina.

— Din partea unui cetitor al nostru primim următoarea descriere foarte interesantă a târgului de fete de pe muntele Găina, care se ține în fiecare an în cea dintâi Duminică după Sf. Petru, la o săptămână. În legătură cu târgul dela Găina, cetitorul nostru ne descrie apoi și târgul dela Hălmațiu al nevestelor, care este nu mai puțin interesant, ca cel dela Găina.

La acest târg se strânge o mulțime de oameni, fete, feciori, copii, bătrâni. Pe lângă excursioniști din jurul muntelui mai iau parte la târg și oaspeți de prin orașele mai îndepărtate pe cum e Clujul, Aradul, Sibiuul ba chiar și din București vin mulți.

Tot aicea putem vedea și moși cari vând niște buciune lungi din doage de brad, legate cu cercuri de alun, cărora li zice tulnice.

Însă inima târgului e jocul tineretului. Mai mulți țigani, negri ca ceainul, strâng viori afumate supt bărbi țapoase, iar o „cioară“ bate des și cu mândrie coardele groase ale unei gurduni pântecoase.

— Dum, dum, dum, dum, dum,...

Nici nu se aude în forfoteala jocului decât glasul gros al gurdunei.

De jur împrejur flăcăi cu ismene largi de pe Crișuri framântă „țarini“ cu moaște de pe la Vidra, ori Bihoreni mustăcioși învârt Halmagene cu scoarțe roșii de se cutremură parcă și gușa de piatră a Găinei!

Tine frate astă straiță

Ca să joc cu hastă Moața

Ori altul:

Strânge, tuică pe lelea,

N'aștepta să-ți zică ea!

Un moșneag de pe delături se amestecă și el și chiue:

Vai, sărace jucător

Bun ai fi după cuptor,

Oi seracă ce mireasă

Bună-ai fi de ciuhă'n casă!

De-o parte stă un negustor cu rozole (vinars înroșit), flăcăii joacă și se ostenească, apoi trec pe pajiște și închină la rozole cu jucătoarele.

Mulți feciori se leagă de fete, aici se cunosc, se aprind, dau în dragoste și peste câteva săptămâni Moața dela Vidra de sus se trezește nevestă pe la Bulzești în Zărand... Ori Halmagiană voinică trece cloșul Găinei și se face Moața pe la Scărișoara ori pe la Săcătura...

De jur împrejur stau părinții și neamurile, se ospătează cu plăcinte și cu rachiu din urcioare de pământ sau ploști făcute cu mâinile lor din lemn.

Românii din aceste părți țin mult la taina căsătoriei și este o adevărată mândrie pentru un socru dacă are o noră frumoasă sau un ginere harnic și de neam, mergând de-a dragul cu nouă căsătoriți la târg, unde cunoscuții șoptesc:

— Cutare e nora cutăruia și i-a adus zestre 4 boi. Oare numai pe ea o are tatăl său?

Sunt 2 târguri: Târgul Găinei și Târgul Hălmațiuului.

Dacă în ziua de Sân-Toader timpul e frumos, atunci târgul Hălmațiuului gema de neveste tinere de prin cele 60 de sate dimprejur, la care se mai adăogă și nevestele tinere din Hălmațiu.

E de notat că numai nevestele, cari au fost fete mari, merg la târg, iar nu și văduvele căsătorite din nou.

Fotografie de P. Bortez.

Târgul de fete de pe Găina.

Vederea generală a muntelui Găina și platoul, unde se ține târgul.

Nevestele cu soacre pleacă împreună, iar cele cari n'au soacre pleacă câte două și câte trei, foarte frumos gătite. Fiecare nevestă are în mână câte un ulcioruț frumos împetrișat și plin cu vinars (rachiu de bucate sau de prune.)

Târgul dela Hălmațiu are o înfățișare foarte interesantă. Buna dispoziție, râsul și glumele sunt caracteristica acestui târg. Des de dimineață nevestele încep a umbra prin târg însoțite de soacre sau câte două

și câte trei, cari întâlnind rude și cunoscuți sau văzându-l din departare, aleargă la ei și li sărută, iar aceștia le cinstesc cu începând dela crețari și până la florini pe cum au rămas obiceiurile vechi.

Față de străini, nevestele păstrează o mare rezervă, căci a rămânea nesărutată e cea mai mare ocară. Numai când nevesta este pozitiv informată că nu va fi refuzată, sărută și pe străin. După sărutat nevesta primind cinstea mulțimește în-

Fotografie de P. Bortez.

Târgul de fete de pe Găina.

Vârful muntelui Găina, de unde se zăresc în depărtare munții Bihorului.

Fotografie de P. Bortez.

Târgul de fete de pe Găina.

Tineretul s'a pus pe joc înaintea șetrelor cu beuturi răcoritoare iar lumea din față privește seriosă la aparatul, care-i fotografiază.

Fotografie de P. Bortez.

Târgul de fete de pe Găina.

Diferite porturi țărănești, care se văd în târgul de pe Găina. Moșii și-au pus la vânzare oalele, ciubarele și tulnicile.

chinând din ulcior. A nu bea însemnează a batjocori nevasta și pe ai săi.

A fi sărutat de o nevestă în târgul Hălmagiului dela Săn-Teodor însemnează a fi un om de frunte și de omenie. Oameni stricați, cu renume urât sau rău îmbrăcați sunt ocolți.

E de notat că lucruri imorale și certe nu se întâmplă niciodată. Ordinea și moralitatea o păstrază însuși publicul, care exercită cea mai bună poliție și control ca să nu se comită nimic ce ar putea atinge bunele moravuri.

Sunt mai multe versiuni în această privință și dintre toate cea mai aproape

de adevăr mi-se pare următoarea:

Pe timpul invaziunii Turcilor aceștia străbătând până pe la Crișul alb, la Ribîța, Baia de Criș, etc., ar fi răpit o mulțime de femei crișene, dintre care unele scăpând din robie și întorcându-se acasă, la Hălmagiu s'au întâlnit cu cunoscuții lor, pe cari i-au sărutat de bucurie, iar aceștia le-au cinstit pentru vrednicia lor că-și iubesc limba și vatra strămoșească mai mult decât orice bogăție păgânească.

Târgul de sărutat dela Hălmagiu n'are absolut nici o legătură cu târgul de fete din muntele Găina.

Iar mai departe pe coastele Găinei pasc stave întregi de cai cu târhăturile alături. Acești cai sunt ai moșilor cu cari au urcat la târg.

Prin vuetul și veselia târgului se mai aud și răsunetele foarte puternice ale tulnicilor care umplu văzduhul de tonuri prelungi, apoi o lumină blândă de soare înmuiată de vântul răcoros care vine de către vârful muntelui Biharia.

Mai de mult cine știe când fetele urcau la Găina cu toată zestrea lor pe târnițele cailor, și dacă-și găseau cumpărător nici nu se mai întorceau acasă ci coborau în satul mirelui, deadreptul la popa unde se cununau.

Vremi îndepărtate, vremi bătrâne! Astăzi se cer atâtea scrisori și atâtea vestiri la o cununie, încât sunt legate binisor chiar și mâinile cumpărătorilor dela șaina, vatra cea veche a muntelui.

Insa târgul tot târg rămâne, și multe cununii se pornesc și astăzi supt cloțul Găinei... Găina asta a naibii clocește singuratică câte un an întreg și scoate cununii în loc de pui.

Pe la amiază târgul începe a se sparge. Plaiurile se umplu iarăși de chiote și de vui de tulnice. În tulnice cântă numai fetele, iar flăcăii hăulesc din gură și chiue de se trezesc depărtările.

Câte un moș, care s'a chefuit de rozole, dă de-a dura pe coaste la vale, târhatul cu oale de pământ, ca să vadă cum merg de-a rostogolul.

— Crișul lor de oale, tot ajung ele mai degrabă acasă decât mine! — zice vi-dreanul glumeț nepăsător de pagubă.

Răs și voie bună.

Concursul internațional de automobile.

Primul concurs internațional de automobile a avut loc în anul acesta dela 19 la 24 Iunie pe un circuit de peste 1600 km. Plecând din București circuitul a atins orașele: Brașov, Făgăraș, Sibiu, Deva, Timișoara, Arad, Oradea-Mare, Cluj, Turda, Târgul Mureș, Șighișoara, Cucerdea, Sft. Gheorghe, Brașov, Ploești, București.

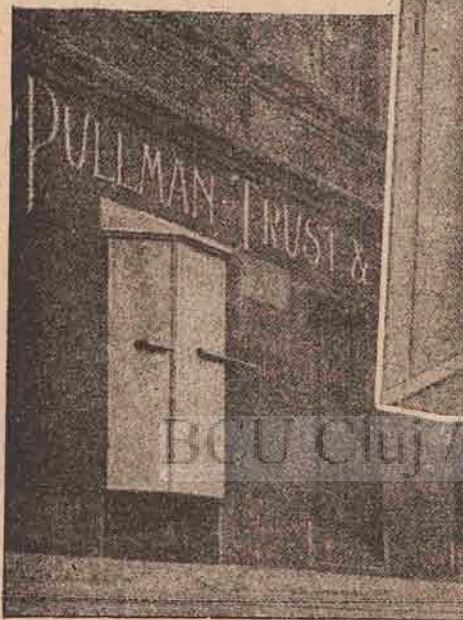
La concurs au luat parte 14 automobilești între cari A.S.R. Principele Moștenitor pe mașina „Vauxhall”.

Sosirea la Cluj a avut loc în ziua de 21 Iunie 1922. O reprezentație de gală la Teatrul Național cu Opera „Pagliacci” și al 2-lea act din Tannhauser, o seară de cunoștință la Clubul Automobil, un concurs foarte reușit de coastă pe dealul Feleacului în ziua de 22 Iunie și un mare banchet în parcul orașului au încheiat serbările de aci.

După cum suntem informați în urma dorinței A.S.R. Principelui Moștenitor, vor avea loc în fiecare an asemenea concursuri - automobile. Se știe că Alteța Sa este Președintele de onoare al Automobil-Clubului Regional Cluj.

CUM SE APĂRĂ BÂNCILE AMERICANE DE HOȚI?
Spargerile și furturile dese suferite dela războiu încoaci de băncile americane au dat naștere la un interesant sistem de apărare împotriva hoților. Băncile mari expuse ușor la atacuri, au construit, după cum se vede și din ilustrația noastră, cabine blindate în care au așezat mitraliere îndreptate în toate direcțiile. În aceste cabine este în permanență câte un

păzitor, gata a da drumul înfricoșatei arme imediat ce s'ar ivi vreă primădie neprevăzută din vre-o parte. În chipul acesta băncile americane au mai scăpat de atacurile bandiților cari până aci le vizitau adesea, ridicându-le cu forța tot ce li se părea de preț și scump.

Femeile în haină-pantaloni.

Acu-s câțiva ani, când se lansase din apus fusta-pantaloni, lumea dela noi a primit acest oaspe cu multă răceală și o campanie vie s'a pornit împotriva acestei haine, în care bărbații vedeau o prea repede emancipare a femeii și o prea îndrăzneală cucerire a îmbrăcămintei lor. Fusta-pantaloni târîta pe toate scenele șantanelor, criticată și defaimată de presă, a pierdut lupta și

poate a fost primul caz când *moda* femeiască s'a văzut bătută trebuind să capituleze înainte de-a cuceri întreg terenul.

Și cu toate acestea femeile poartă pantaloni, poartă mai ales în țările orientale, unde acest port nu e nici cochetărie, nici lux, ci o necesitate. Ocupația femeilor impune această haină în multe părți și la dreptul vorbind femeile în pantaloni nici

nu sunt atât de — nesimpatice, după cum s'ar părea la prima vedere, Priviți japoneza cu căldarea în mână, ori europeanca cu mâinile în buzunar, ori chiar pe această nobilă persană în haina ei pantaloni și spuneți, dacă găsiți ceva, ce nu v'ar plăcea? Dimpotrivă! Japoneza are un farmec de-o naivitate dulce, europeanca o cochetărie de ștregar elegant, iar persana, ei bine, persana — să spuneți D-v. ce are.

O lucrătoare japoneză în pantaloni.

O persană fruntașă în haină-pantaloni.

O europeană în costum de sport.

In inima Africei.

Necunoscutul Africei a atras totdeauna curiozitatea oamenilor și descrierea diverselor părți din acest continent a fost totdeauna o lectură dintre cele mai plăcute și senine. Deși de cele mai multe ori aceste descrieri erau numai o ușoară copie a naturii, ele atrăgeau totuși prin subiectul lor din cale-afară interesant și plin de surprize. Câți dintre noi n'au cetit cu inima palpitândă *O călătorie în Africa* a lui Stanley sau alte cărți similare și n'au simțit înlăntuindu-li-se sufletul de fiecare pagină, de fiecare șir!

O idee clară despre părțile centrale ale Africei cu toate descrierile însă nu ne-am putut până acum face. Condeii nu poate de multe ori zugrăvi anumite amănunte, fie că scapă ochiului scrutător, fie că i se par de puțin interes.

Astăzi călătoriile în ținuturile nu pe deplin explorate ale Africei se fac drept aceea cu mai mult aparat științific și putem afirma că persoana cea mai prețioasă într-o astfel de călătorie este operatorul cinematografic, care caută, adeseori expunându-și viața, să prindă toate momentele din cursul unei astfel de călătorii.

Din filmele interesante ale unei mari case de cinematograf este și ilustrația, pe care o dăm noi aci și

care reprezintă pe un individ aparținător tribului Kikuju care locuiește în inima Africei și care până acum a fost puțin cunoscut. Iată ce spune despre acest trib un membru al casei de filme cinematografice care cutreeră alături de operator prin interiorul Africei:

„Kikujii locuiesc la poalele muntelui Kema, un uriaș de 5800 metri, care profilează pe cerul albastru un pisc de zăpadă cecece e un paradox sub Ecvator, în adevăr. Acest neam este foarte muncitor, inteligent și cel mai curios din toată regiunea aceasta. Oamenii sunt svelți și împrejurul gâtului, în urechi, pe brațe și pe picioare poartă cercuri de tidve. Unii au cercurile făcute din aramă și acestea strălucesc în soare și la fiecare pas fac zgomote bizare. Nasul lor este turtit, într'un chip de necrezut. Sunt aproape de tot goi.

Satele lor sunt așezate la marginea râurilor și au plantații înfloritoare.

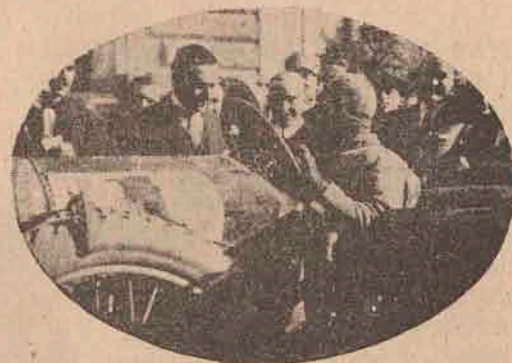
Pământul îl cultivă femeile, cari au linii sculpturale și sunt foarte harnice. Bărbații nu lucrează la câmp, ci stau la pândă, ca să păzească plantațiile de maimuțe, cari le devastează adesea foarte crud.

Sunt ospitalieri și călătorilor le dau daruri și dansează în onoarea lor, — dar în aceiaș vreme așteaptă și ei, ca să fie cinstiți cu fel de fel de cadouri”.

Un kikuju

cu poboabele lui prețioase la care ține mai mult ca la orice pe lumea asta.

Dela concursul internațional de automobile din 19—24 Iunie a. e. A. S. Regală Principele Carol sosind în Cluj, Dl. primar al Clujului îl salută în numele orașului. Intre Dl. primar și A. S. R. cu capul gol este Dl. Jahoda, organizatorul în Transilvania a concursului de automobile.

Atlantida

— Un continent dispărut înainte cu 13.000 de ani pe cale de-a renaște din valurile mării. —

Nu mai încap astăzi nici-o îndoială și e dovedit că globul nostru a cunoscut pe vremuri și alte continente, în afară de cele pe cari le cunoaștem noi astăzi. Un astfel de continent s'ar fi întins, se spune, cam în locul pe unde este astăzi oceanul Indic, între insulele Sunda și Africa, aproape paralel cu țarmii de sud ai Asiei. Englezul Sclater numește acest continent „Lemuria” după semimaimuțele caracteristice de pe el. Civilizația Lemuriei se pierde cu milioane de ani în urmă și pe insulele Paștilor s'au găsit semnificative piramide în formă de terase și rămășițe de statui, cari arată linii foarte înrudite cu cele ale vechilor locuitori ai Americii. Insulele Paștilor, împreună cu California s'ar fi ținut după unii tot de Lemuria înghițită de valurile mării. Dacă însă notele și cunoștințele noastre privitoare la Lemuria sunt multi-puțin obscure și existența acestui continent s'ar putea cumva totuș trage la îndoială, — nu tot la fel se poate face cu *Atlantida*, vechiul continent, care acum-s 13 mii de ani a existat încă! Iuvățaii definesc locul acestui continent între insulele britanice până la sânul Americii de sud și de-acolo spre sud-est cam pe unde se vede și astăzi vârful insulelor Sf. Paul, Ascenzo și Tristan de Chuncha. Ruinele scoase la suprafață în Mexico, Iucatan și Peru arată o semnificativă asemănare cu piramidele egiptiene, iar expediția Schlieman a aflat pe la Gibraltar unele ruperi

fortate a solului. Asemănarea de limbă, de moravuri și de obiceiuri a vechilor popoare din Europa și America este izbitoare. Treisprezece litere ale abecedului maya se aseamănă mult cu ale noastre. Cuvântul aztec însuș însemnează: din apă scăpat. Flora insulelor Azori are caracter european cu desăvârșire. Dintre animalele de pe aceste insule, cele mai multe trăesc și în Europa, iar vre-o cinci soiuri și în America. Anumiți fluturi, cari trăesc astăzi pe insulele din Oceanul Atlantic, au trăit cândva, pe vremuri și pe la noi. Urme petrificate de cămile s'au găsit nu numai în India și Africa, ci și în America de sud. În sfârșit legenda cu potopul o cunosce nu numai popoarele vechi ale Europei ci și ale Americii. Toate acestea sunt probe, că între Europa, Africa și America a existat odată o continuitate de sol, care a dispărut numai târziu, după ce civilizația omenească trecuse de asprele ei începuturi.

Dar de existența acestui continent dispărut, care se numește *Atlantida*, nu vorbesc numai probele înșirate de noi mai sus. Amintirea lui trăește și în izvoare scrise a căror veracitate nimic nu ne îndreptățește, ca s'o tragem la îndoială.

Marele filosof al grecilor, Platon, descrie după tradiții *Atlantida*, pe care el o numește pe grecește *Poseidonia* și spune despre această lume următoarele:

În preajma strâmtorii Gibraltar de astăzi, unde mai de mult s'au ridicat columnele lui Hercules, a fost pe vremuri o insulă mai mare decât Lydia și decât Asia mică. Locuitorii acestei insule își întinșeseră domnia lor până în Egipt în Africa și până în Tyrrania (marea tyrrheneică) în Europa. În cartea sa despre arhitectură Platon amintește de cultura uimitoare a *Atlantidei*, de porturile lor, de cetatea lor regală, de canalizare, de bogăția imensă a acestei insule pe care se secera de două ori pe an. Dar în afară de acestea Platon mai povestește și de moravurile locuitorilor, cari în urma traiului bun se dădură plăcerilor până ce într'o zi îngrozitoare, într'o noapte plină de păcate *Poseidonia* întregă se scufundă în mijlocul unui cutremur de pământ și a unui potop de apă.

Această povestire a lui Platon o mai întăresc și alte dovezi. În cursul săpăturilor dela Troia s'au găsit două vase, în care erau statuete mici și capete de buhă. Spăr-

Pentru apărarea republicii germane, s'au adus o lege specială și s'au instituit un tribunal special, care să judece procesele de trădare a republicii. Președintele acestui tribunal este *Dr. Hagens*, a cărui fotografie o dăm aci.

gându-se o vază, în fundul ei s'au aflat o monedă făcută dintr'un metal necunoscut. Analizându-se acest metal, s'au dovedit că este un amestec de aluminiu, aramă roșie și platină. Pe-o parte a monedei s'au putut ceti, fiind scris cu veche scrisoare egipteană, următoarea frază: „Cronos, regele *Atlantidei*, *Troiienilor*“. Tot de partea aceasta a mo-

Artista *Lina Bocaro*, pe care o ține lumea cea mai frumoasă femeie din Roma.

nedei se mai găsească apoi și următoarele cuvinte: „Dată în biserica din Satul străveziu“. — Dar nu numai această monedă este unica probă, care vine să confirme spusurile lui Platon. În biblioteca *Asurbanipal*, o cronică începe cu următoarele cuvinte: „Când strămoșii noștri, înainte de ridicarea piramidelor cu 11.000 de ani, s'au refugiat de pe *Atlantida*, care s'au prăpădit de foc și de potop de apă“....

Mai departe se spune în cronică aceasta că înainte de nimicirea *Atlantidei* locuitorii ei bogăți, înbrăcați în purpură plină de aur și cu părul împletit cu mărgăritare s'au refugiat în ultimii doi ani în biserica din Satul străveziu și întinzând mâinile spre mările preot i-au strigat: „Scapă-ne!“ Marele preot la aceasta a răspuns: „Veți pieri, căci ați uitat că nu ceace purtați pe voi vă face mai deosebiți de cealaltă lume, ci ceea ce este în inima și'n sufletul vostru“. Pe un document din papyrus, care se găsește în „*Britisch-Muzeum*“ din Londra și care e scris în limba maya, se poate constata și anul, în care *Atlantida* s'au prăpădit. După acest manuscris prăpădul s'au întâmplat înainte cu 8000 de ani. Adăugând la aceasta încă 5000 de ani dela data papyrusului acestuia și până azi, aflăm, după cum am spus, că *Atlantida* s'au prăpădit acum 13 mii de ani.

Și-acum, se spune că *Atlantida* renaște! De două ori după o altă s'au mișcat fundul mării unde zace scufundată *Atlantida*. Culmile acestei lumi pierdute, insulele Azori, s'au înfiorat de semnele date din adâncuri.

Cercetări făcute în Oceanul atlantic arată, că fundul oceanului pe o întindere care face cam cât jumătate din Europa, s'au ridicat dela adâncimea de 8000 de metri până la 6 mii. În jurul acestei chestiuni o vie discuție s'au născut între savanții țarilor străine și mai ales în Germania, unde s'au scris o bibliotecă întreagă cu privire la renașterea *Atlantidei*.

Pe de altă parte vestita „clar văzătoare“ femeie din Drezda a prorocit și prorocirea ei s'au răspândit pe întreg rotogolul — că în curs de trei patru ani uriașe cutremure de pământ și de mare vor scutura întreg globul și atunci în dreptul insulelor Azori — unde de altfel sunt continue izbucniri vulcanice sub apă — se va ridica din adâncuri din nou dispăruta *Atlantida*. Centrul

de greutate al pământului deplasându-se cu acest prilej, Europa apuseană va ajunge toată supt apă și valurile mării se vor revărsa peste o bună parte a Angliei, Franței, Belgiei și Olandei. Vestitorul acestei mișcări cosmice este mica insulă, care s'a ridicat din mare lângă insula Trinidad.

Adăugând la cele spuse de noi

asupra vechei lumi pierdute și pro-rocirile femeii din Dresda, nu vrem de sigur, să sprijinim astfel exactitatea unei teorii bine stabilită. O facem aceasta numai pentru a arăta cât de mult preocupă astăzi chestiunea Atlantidei lumea și pentru a atrage asupra ei și interesul publicului nostru cetitor.

Gântece vechi.

I.

*Și-am venit și'n astă seară,
Toate razele din lună
Să le prind într'o cunună,
Să-ți cânt cântec din chitară.*

B.

*Și viața mea pustie
Cu argintul alb din stele,
Și cu dorurile mele
Să le 'nchin o clipă ție.*

*Dorm salcâmii plini de floare
Și bobocii. Nimeni nu e.
Numai luna 'ncet se sue
Peste munți. Și-un cântec moare.*

*Visul tănuit și dulce
Plin să-ți fie de iubire —
C'a mea inimă 'n neștire
Azi nu vrea să se mai culce.*

*Iar pe mâine, cine știe
De-oi mai fi — puțin îți pese
Pe cărări neînțelese
De-oi pleca în pribegie.*

II.

*Stele 'n cer și stele 'n lacuri
Și credință în iubire,
Toamna și-a turnat rugina
Peste-a florilor potire.*

*Peste vâi s'așterne bruma
Ca și moartea pe-o viață —
Ochi frumoși de altădată,
Ați rămas și voi de ghiață.*

JUSTIN ILIEȘIU.

Melancolie.

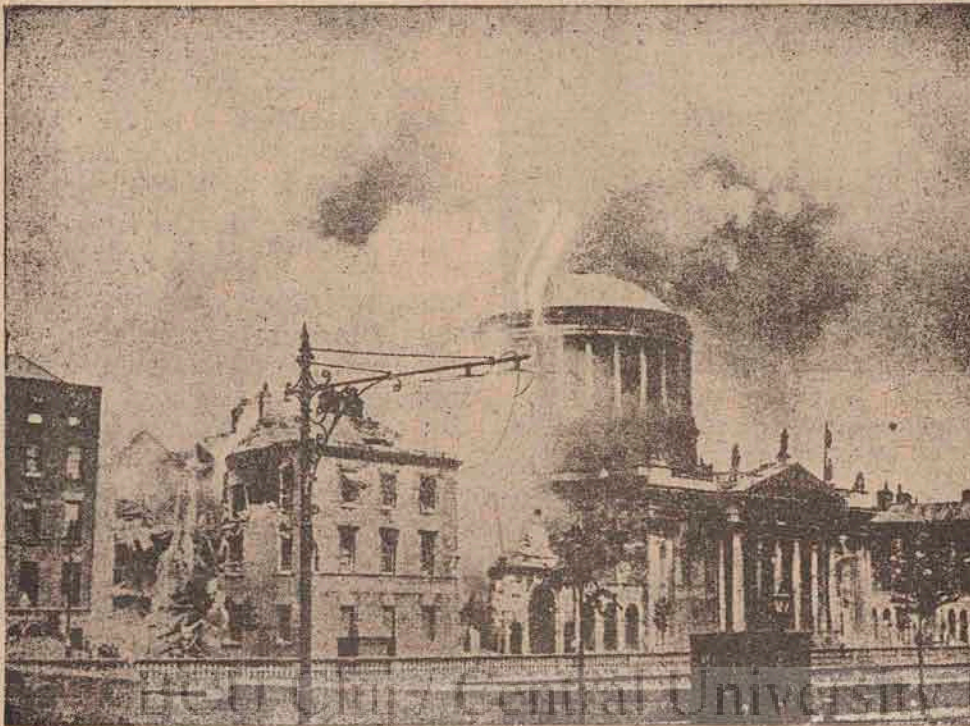
*De pe dealuri lin coboară
Incernind întreagă zarea
Umbră neagră, ce 'nfășoară
Intr'o strângere ușoară
Tot mai tare depărtarea.*

*Peste-o lume năcăjită
Iși întinde pânza deasă.
Sus în zarea adormită
Se arată obosită
Mândra cerului mireasă.*

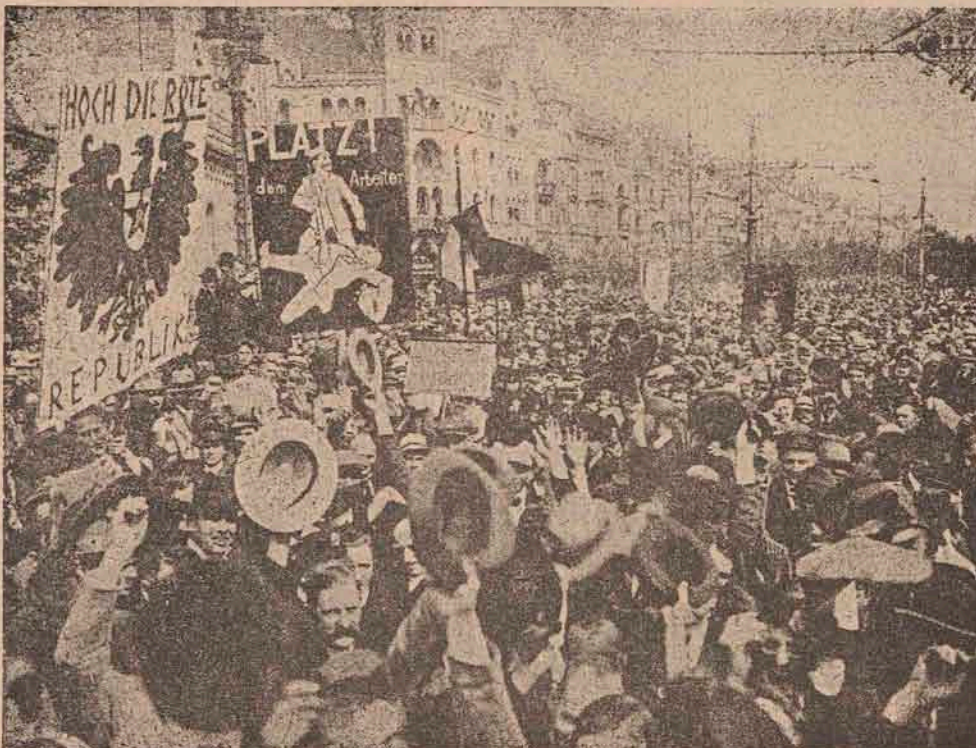
*Imprejur tăcerea 'ntinde
Stăpânirea ei curată
Și cu brațe dulci cuprinde
Multe inimi suferinde
Și nădejdi adânci le-arată.*

*Cu a lumii 'nmormântare
Și durerea noastră moare.
Dor pribeg din lumea mare
Oare mâine mai răsare
Pentru noi acelaș soare?*

IOAN BERGHIA.

Revolta irlandezilor. Irlandezii de sub șefia lui De Valera nu se mai mulțumesc azi nici cu autonomia, ce li s'a acordat în urma atâtor lupte crâncene și vreau completa neatarnare. De aceea luptele între Sinefineri și armata regulată engleză au început din nou după omorârea mareșalului Wilson. — Aci vedem un palat în orașul Dublin, distrus complet de armata engleză, pentru a putea scoate din el pe revoltații irlandezi. —

După uciderea lui Rathenau, Germania socialistă și comunistă a organizat în Berlin o uriașă demonstrație pentru republică.

Piciorul de lemn.

ION AGÂRBICEANU.

— 11 —

IX.

Trecură patru săptămâni dela înmormântarea lui Andrei. Stana nu-l petrecu la groapă: în ziua înmormântării zăcea încă pe lavița unde o așezaseră cei trei bărbați cari n'o lăsară să cadă când desprinseseră piciorul lui Andrei cei trei soldați. Zăcea aprinsă de friguri și aiura. Dar' la o săptămână era în picioare. Palidă, cu ochii încercuți, dar cu o voință nestrămutată în priviri.

Se desprimăvara. Zăpada se topea. Păraile cântau necurmat, răsunător și dulce. Ionică se scula cu noaptea în cap, până mai era puțin îngheț, să ducă cu carul gunoierul ce mai era în curte. Puțin mai rămăsese din grămada cea mare! Și cât ar fi fost de bine să mai fi ținut numai câteva zile drumul de sanie!

Seara și dimineața, peste noapte, tina mai amorțea, dar peste zi cio-roflea, glodul, creștea necurmat, par'c'ar fi izvorit din adâncuri.

Stana își încălță cizmele cele nouă, după ce se încredință că Ionică doarme. Soacră-sa era în casa dinainte. Nu-i mai păsa de ea! Nu-i mai păsa, iată nici de piciorul cel de lemn, pe care bătrâna îl învăluie într-o cârpă și îl dase după perini, în patul cel mare din odaia din nainte. Ce prostie să se teamă așa de-o bucată de lemn! Iată acum se încălță cu cizmele cele nouă, își pune năframa de duminică, pieptarul cel înflorit, și nu-i pasă de nimeni. E întunec și ar putea să-i fie frică, dar nu! Nu-i va mai fi teamă de o bucată de lemn uscat!

Ce prostie, atunci pe capul ei! Să se facă de minune la lume cu țipetele ei! Să-l îngroape cu el! Dar, pentru ce? De ce se teme atunci?

Odată cu moartea lui Andrei, ea era slobodă! I se părea că nu mai are nici o tărie contractul acela blestemat pe care mortul o sili să-l recunoască în fața soacrei sale. Umi-lința ce o înghenunche atunci nu mai putea avea azi nici-o putere. Nu mai este acela care avea dreptul s'o supravegheze! Nu mai era!

Totuși au trecut patru săptămâni decând era slobodă și până azi n'a eșit pe uliță, n'a eșit între oameni. „Pentru că n'a voit,” își zise Stana cât ce-i veni gândul acesta în minte. „Dac'aș fi voit nu m'ar fi putut nime opri“.

Luntrașe...*

*'Mi-e sufletul pe moarte cum n'a fost niciodată;
Palate de iluzii în jurul meu se sparg...
Viața mea în urmă răsare ca o pată...
Mi-e groază și mi-e silă de lumea blestemată...
Luntrașe 'ntinde pânza... plecăm de-acuma în larg!...*

*Și cântecul credinței în suflet astăzi mut e,
În față-mi se răstoarnă biserici fără cruci, —
Se clatină altarul iubirilor trecute,
Și toate-ș numai umbre și neguri așternute...
Luntrașe, hai de-acuma spre soare să mă duci!...*

*Să nu te uiți în urmă... e-o lume de urgie;
De sus până 'n adâncuri miroase-a putregai,
Se clatină pământul de jos din temelie...
Un munte de țărână s'o face 'ntr'o pustie
Și ne-o 'ngropa cu totul... Luntrașe ce mai stai!?*

*Dă-i viață vâslei tale de-acuma să mă poarte
Pe 'ntinsul mut de ape și fără de cărări,
În veci să fiu departe să-mi fac o altă soarte...
Strein pe lumea asta, mi-e sufletul pe moarte...
— Mi-l du să zacă colo sub strașina de zări!...*

*Iar lutul meu aruncă-l pe unda 'nvinețită
Și nu-i pută de grije... născut e călător...
Țărâna în țărână s'o duce fericită...
O va lua cu vremea o mână ostentită
Ca să-și lipească pragul cu ea vre-un cerșitor!...*

ZAHARIA BÂRSAN.

* Din volumul ce va apare incurând.

Da, nu voise! li trecuse de ne-numărate ori prin gând, dar nu voise! În răstimpuri o ardeau dorințele, și totuși nu le-a ascultat. Nu, pentru că nu voise! Iată, în seara asta, dacă voia, dacă era hotărâtă, pentru ce n'o mai împiedeca nimic? Se îmbracă tot așa de liniștită ca și qai înainte,.... înainte de mărturisirea ce-o făcu în fața bărbatului și a soacrei sale.

Da, și va eși cu aceeași nepăsare pe porțița ca și altădată.

Ea deschise totuși cu grije, cu sfială, ușa dela tindă, și scârțâitul ascuțit o înfioră adânc. „Am s'o ung mâne! E și mult de când n'am uns'o“ își zise femea respirând adânc și rămânând țintuită locului câteva clipe.

Afară, deși tina amorțise, adia un vânt de primăvară, mirosind a ploaie, a pământ umed, a verdeață, și sus pe boltă stelele clipeau blând, visătoare. Stana mirosi aerul cu lacomie, dilatându-și nările, și porni cu bărbăție spre porțiță. Amorțise tina bine, nu se mai întina pe cizmele nouă. Și ea se opri de-odată

privindu-și îndelungat, cercetător, cizmele nouă. Mai târziu, gândindu-se la seara asta, își amintea că o nemulțumise grozav cizmele ei atunci. „Cât sunt de mari, joacă piciorul în ele! Cum dracu mi-am putut lua nește cizme așa de mari?“ O copleşii un simțământ greu. Și nu-și mai putea smulge din cap întrebarea: „Cum dracu mi-am putut cumpăra cizme așa de mari?“

Nu-și putu da seama câtă vreme va fi stat înaintea porțiții cu gândul acesta în cap. Un car trecu scârțâind pe uliță. Stana se deșeptă, deschise porțița și eși. Dar abea făcu câți-va pași și se opri din nou. Părea că a împedecat-o cineva. Stana se uită în jur și văzu înspăimântată că se oprise drept înaintea casei lui Năstase, ca și în rândul trecut. Și, de-odată se făcu lumină în gândurile ei involburate, și văzu limpede ce se petrecu cu ea în seara când se hotări să iasă pe uliță, să meargă în șezătoare, după ce nu-l mai regăsi pe Petru în șură, și după ce își spuse că nu mai putea aștepta moartea lui Andrei..

Abea ajunsese, atunci, înaintea casei lui Nastase, al patruilea vecin, când îi lunecă furca de subsuoară și se izbi cu coada de pământul înghețat. Ea rămase încremenită. Trecură două femei pe lângă ea, erau asemenea cu furca subsuoară, îi dădură bună seara. Ea le zimbi dar nu le răspunse nimic. Așteptă până când acele nu se mai văzură, apoi se întoarse și începu să alerge spre casă. De trei ori se izbi porțița în urma ei până să se închidă...

De ce zimbi ea? Atunci nu știu să-și răspundă, dar acum, — cum vedea limpede ce se petrecu atunci, înțelese cu ușurință. Zimbise fiindcă se gândea: „Imi dați bună seara, surorilor, gândiți că-s Stana, dar nu e ea! Asta la care vă uitați voi acum e despuiată de haine. N'o vedeți că-i goală“?

Stana își înălță capul. „Prostii! Toate acestea nu-s decât prostii. Acum, haide“. Și ea porni, cu pasul hotărât, tot mai grăbit, pe uliță la vale. Dar era un lucru: cu cât își grăbea pasul, cu atât părea că-i umblă mai repede gândurile din cap, că se alungă, nelăsând unul pe altul să se limpezească deplin.

Gândurile acestea, ca nește insecte mici, ca niște furnici, îi roiau prin cap tot mai amețitor, și dela o vreme Stanei îi păru că se îmbată. Din când în când își zicea tare, să se poată auzi: „Nu, nu-i adevărat: N'am eșit până acum fiindcă n'am voit! Dacăș fi voit! Un zâmbet îi încorda fața când spunea vorbele acestea.

Dar gândurile nu se speriau de vorbele ei spuse tare, o năpădeau din nou. „Te'nșeli“, îi spunea unul; „pentru ce nu vrei să vezi adevărul? Piciorul cel de lemn te-a împiedecat. El te păzește?“ Și altul țâria subțire ca un greer, afund în capul ei: „O bucată de lemn! Cum să păzească pe cineva o uscătură? Prostii!“

„Da“, răspundea numai decât altul cu asprime, „Andrei i-a dat-o în seamă pe Stana. El putrezește în pământ, dar piciorul e de față. Li vede fiecare pas! Li aude fiecare gând!“ „Prostii, prostii cu coarne, unde s'a mai pomenit ca un lemn uscat să vadă, să audă?“

Cu roiul acesta de gânduri în cap, care numai în răstimpuri depărtate erau așa de limpezi, care de obicei se amestecau într'un zumzet ca de albine, Stana mergea tot mai repede. Când le auzea deslușit, ea își ridica c'o zmucitură, capul ce-i căzuse pe piept, și se

uită în sus, de-asupra frunții: credea că acolo vorbesc glasurile acelea. Dar nu vedea nimic, și înainta tot mai repede. De-ar ajunge odată la Anica Lungului.

Câte odate se gândea limpede: „Pot să fac ce-mi place. Numai am să răspund nimănui“. Piciorul acela — o bucată de lemn, un gunoiu! Ce-mi pasă de el! Scuipe pe el dacă vreau. Nu mi-a pasat nici de stăpânul său până a trăit. Nu! I-am răs în nas! Și pe urmă... Da, pe urmă, mărturisirea aceea în fața bătrânii că am învoială cu Andrei să trăiesc cum îmi va plăcea... Da, de-acei se trage toată nenorocirea. Dar ce nenorocire? Sunt o proastă. Sunt o femeie mărgenită și ticăloasă! Ce nenorocire? Nu văd nici una... Curajul! Nu mai am curajul de atunci? Dar de cine mă tem? El e în pământ, piciorul lui e o bucată neînsuflețită de lemn. Curajul! Ei da, am curajul. Dar n'am voit până acum! Iată acum vreau, sunt slobodă! Ce prostie. Da, atunci, prin mărturisirea aceea înaintea bătrânii m'a desbrăcat ticălosu, în pielea goală... De el să mă rușinez!... De ea? Nu, de mine însumi! M'a făcut să-mi fie rușine de mine însumi. Iată totul!“

Stana acum nu mai mergea: alerga. Pe-o clipă o fulgeră gândul: mi-e frică de mine, de rușinea mea, iată pentru ce n'am mai eșit între oameni din ziua aceea ticăloasă“.

De-odată se opri: „Frică? Rușine? De ce?“ Și ea izbucni într'un puternic hohot de răs.

Ridică ochii și văzu că era înaintea casei lui Anica Lungului. Fereștile erau luminate, aburite.

Fu primită c'un alaiu asurzitor. Șase tovarășe și trei bărbați, între ei flăcăiandrul acela căruia abea-i mijeau mustățile, Petru. Pe masă era băutura. Dintre femei, unele erau amețite. Stana trimisese azi din bună vreme partea ei de parale pentru băutura. O așteptaseră. Petru eșia mereu la porțiță.

Când o văzură mai de aproape la lumină tovarășele se deteră înapoi cu spaimă.

— Ce-i cu tine? Te-ai speriat de ceva?

— Da, a sărit un câne la mine! Dar nu-i nimic, prostii. Dați-mi să beau!

Și înainte de-ai întinde cineva paharul, ea se năpusti asupra unei sticle și ducând-o la gură, înghiți prelung, cu sete.

Noaptea întregă, până dimineața în zori, fu de-o veselie cum

n'o mai văzuseră tovarășele de petreceri. De două ori trebui să meargă Petru la crăsmă să aducă băutura. Băețoiul o prinse odată în tinda întunecoasă, o îmbrățișă, vru s'o sărute, dar Stana îl izbi de perete în hohote de răs.

„Așteaptă să-ți crească mustața, ticălosule!“ strigă ea întrând în casă. Tânărul, toată noaptea nu mai cuteză să se apropie de ea. O urmărea cu privirea, era palid și înspăimântat. Simțea deslușit că i tot mai frică de ea. Stana fu cuprinsă în trei rânduri de-o beție soră cu moartea. Puteai să tai lemne pe ea, cum o culcaseră în păcel. Dar nu-i ținea beția decât puțin. Se trezea limpede la cap, când nime nu se aștepta, și lua din nou paharul.

Vorbea alandala, nimeni n'o pricepea, de altfel nime nu-și dădea silința s'o priceapă. Se mirau numai că se poate îmbăta atât de cumplit. Dela o vreme stăruia tot mai mult asupra unei hotărâri pe care spunea că și-a luat-o.

— Am să-l îngrop! Da! Il voi îngropa! zicea ea mereu.

— Pe cine să îngropi? o întreba când o tovarășe, când alta.

Ea le privea mirată, ca și când n'ar înțelege nimic, și nu le răspundea.

Pe rând se amețiseră cu toții, începu spre zori desfrâul! Stana se trezia din ultima ei beție.

Sări din pat, rămase o clipă încremenită în mijlocul casei, apoi izbi cu piciorul într'un trup, amorțit jos pe podele.

— Pôrcilor!“ țipă ea cu scârbă, și fugi în stradă.

Se zărea puțin de ziuă, dar căzuse o negură deasă, grea, prin care nu se putea vedea la doi pași. Pe alocuri negura era mai albă, mai luminoasă, se vedea cum fierbe în ea pulberea aceea măruntă. Stana era atrasă de petele aceste mai luminoase, nebăgând de seamă că făcând așa își lungeste nesfârșit drumul. Răcoarea dimineții era înghițită de ea cu lăcomie, totuși obrazii nu i se puteau stâmpăra. Ardeau mereu, se aprindeau, cu toată umezeala rece în care se scaldau.

De-odată se opri din drumul ei plin de cotituri și zise cu glas tare: „Da! Am să-l îngrop! Asta voi face-o!“

Și numai decât începu să înainteze cu pași hotărâți pe drumul drept, uitând petecele albe de negură. Trecură prin trei hudițe, apucă pe strada principală a satului, când auzi în urma sa un sunet rece, a nește iz-

bituri îndesate, ca și când s'ar izbi cineva cu un făcălețe de lemn, în răstimpuri regulate, în pământul înghețat.

Femeia se opri, cu respirația tăiată, privi cu spaimă în urmă. Nu văzu nimic, nu auzi nimic. Dar cât ce porni iar, izbiturile acelea se auzeau din nou, aproape la spatele său. Stanei îi veni în minte un gând cumplit: „M'a păzit în colțul hudiții, a așteptat până am trecut, și acum s'a luat după mine!” Și odată cu gândul o pătrunse o spaimă de moarte, și ea începu să alerge ieșită din minți.

Trecu ca vre-o zece case mai în jos de casa lor, când se izbi în ceva tare ce-i ținu drumul. „Dar acesta e nucul lui Visalon”, își zise ea, „unde mă aflu, din câtrău vin?” În negura deasă își pierdu pe-o clipă orientarea. Se uita în jur și nu vedea nimic; casele, în fundul curțiilor, încete în negură. Dar nucul îl cunoștea. Se apropie de porțiță și văzu că era într'adevăr ograda lui Visalon. Tot pe lângă gard ajunsese la o nouă porțiță: era a Nuțului. „Aha! merg pe uliță în sus”, își zise ea întorcându-se. Socoti în cap câte case o despărteau pe a lor de a lui Visalon, și tot pe lângă garduri, tot numărând porțile, ajunsese în fața ogrăzii lor.

Vreme cât a căutat după casa lor nu mai auzi nimic în urma sa. Nu mai auzea nici acum. Ea avu un zâmbet de mulțumire și-i zise: „Prostii! Mi s'a părut! Cum putea să sară în urma mea când el e în casa dinaintea, învăluit într'o cârpă, după perini?”

Puse mâna pe clanță, da în clipa aceea fața ei se întristă de moarte. Plânse un răstimp cu sughituri, răzimată de porțiță, se tânguia cu glas mare, se bocea. De-odată se uită cu spaimă în jur: „M'ar fi putut auzi cineva! Ce-i cu mine? Ce am? De bună seamă că sunt beată!”

Fulgerător îi trecu prin minte noaptea trecută cu tovarășele, cu cei trei bărbați, cu beția, cu drumul ei până aici. „N'am încâtrău, își zise ea, trebuie să-l îngrop, trebuie!”

Ea deschise porțița atât de încet, atât de lin și pipăit, încât se îngrozii ea însăși. Avea sentimentul că e în drumul unei crime, că merge să ucidă. Nici bănuși nu putea că porțița se poate deschide așa de încet și că ea este atât de ușoară. Trupul ei voinic și greu părea acum un fulg. Nu-și mai simțea decât cizmele din picioare. „Să le ia dracu! Cine m'a pus să-mi cumpăr cizme

asa de grele?” Și, liniștită, cu grije, se desculță și-și lăsă cizmele lângă porțiță. Acum nu-i mai păsa de nimic, acum sbura! Se pipaia să vadă dacă într'adevăr era un fulg? Era o liniște împietrită în jurul ei, și totuși nu-i era frică. De nimic nu-i mai era frică acum. Trăia într'un singur gând, dintr'o singură dorință: să se strecoare în casă nesimțită de nime. Și cum era sigură că va putea, liniștea și încrădarea îi dădea puteri neînchipuite. Și ca și când s'ar fi schimbat într'o stafie, ea pătrunse în tindă, în casa dinaintea, se urcă pe-un scaun să ajungă la perinile de pe patul cel mare, luă piciorul cel de lemn, învălit într'o cârpă, și tot așa de ușoară și nesimțită, ajunsese iar în curte. Avu atâta convingere că nime nu o poate auzi, încât nu trase cu urechea o singură dată, nu cercă să se îndrepteze, dacă doarme lonică și soacră-sa. Era sigură.

În curte, singură, cu piciorul de lemn subsuoară, când îl simți atât de nemișcat, atât de neputincios, pe Stana o cuprinse un sentiment de milă. Pentru ce l-ar îngropa? Iată el nu face nimic! Se lasă dus fără nici o împotrivire. Dar în clipa aceea văzu fața de ucigaș a lui Andrei în ușa casei dinaintea, văzu apoi fața lui din ceasul morții, auzi bolborosirea bărbatului. În aceeași clipă piciorul cel de lemn svăcni, se zbatu scurt, subsuoară. Innebuinită ea începu să alerge din răsuputeri. Încunjură curtea, alergă prin grădină, strângând subsuoară piciorul cel de lemn, părand că vrea să-l înădușe. Se trezi din nou în curte: „Unde să-l îngrop? Unde să-l astup?” Li era groază să-l pună jos, să caute hârlețul, să-i sape groapa. Gândul că așa ar trebui să facă îi veni dela început, însă nu cuteza. Alergase atât și cu gândul că va găsi un loc potrivit, unde să-l astupe în grabă.

De-odată ochii ei rămăseseră încremeniți pe gunoiul din curte. „Cum nu mi-a venit până acum în minte, își zise ea?” Luă într'o mână furca, aruncă ciotul cel de lemn jos lângă gunoiu, îl călcă cu piciorul, și apoi luând furca cu amândouă mâinile, începu să-l astupe, luând din gramada de gunoiu.

În curând se ridică o moviliță lângă gramada mai mare. „Va fi de-ajuns” își zise ea, implântă furca în carul de gunoiu încărcat de lonică încă de cu seară, și liniștită, se strecură în casă, se aruncă în păcel și rămase nemișcată ca un

Pădure, bucuria tă mă doare.

*Se 'nvălmășesc din deal în deal ecouri
De clopote, de doine și de cânturi.—
...Oftez cu glasul biciuit de vânturi:
„I-a revenit pădurii bucuria!...”*

*...I-a revenit pădurii 'ntreg alaiul
De vuate și cântece cu tril,
In hohote cu scâncet de copil
Se 'ntrec în răs pe culmi copacii tineri.*

*Și iar mă duce-un val de doruri nouă
Să-mi pun ureche pe pământ și să ascult—
In firea 'nreagă, o, e-atât tumult
Și-atâta svon de sănătate plină!*

*...Ce veselă-i pădurea... cum vueste
Cu lumea-i de tălângi și de cascade!...
Suspîn încet... și 'n sufletul meu cade
O veche umbră de melancolie:*

*„Ea-i tot mai mândră și mai sănătoasă
Și 'n fiecare an ce vine parcă
Copacii ei tot mai frumoși se 'ncară,
Ai mei rămân tot mai săraci și fără vlagă!”*

*„Ea-i tot mai plină de podoabe nouă
Și-i tot mai mândră 'n vremea care trece,
Eu tot mai mic, tot mai sărac și tot mai rece...
...De ce mă doare răsul tău, pădure?”*

*„Te-aud de-aici cum răzi pe deal cu hohot
Și 'n hohotul tău cât o primăvară
Se 'neacă întrebarea mea amară
Ca o cântare prăbușită 'n vișor:*

*...De ce mă doare sănătatea ta, pădure,
Și bucuria-ți ce se 'ntinde tot mai mult?
De ce rămân cu părul 'n vânt și-ascult
Măstru-ți vuet ca un svon de nuntă?!”*

*...Și 'n vreme ce tu chioțești nepăsătoare
Și răzi din deal în deal cu fâșuri pline,
De ce tot geme-un glas afund în mine:
Pădure, bucuria ta mă doare?!”*

TEODOR MURĂȘANU.

lemn, ca și când ar fi căzut de-odată într'un somn adânc.

Dar Stana nu durmea. Spiona printre gene, cum se luminează, cum se scoală soacră-sa, lonică. Rămase neclintită până ce lonică eși cu carul pe poartă, iar bătrâna se apucă să sfârmească într'o covată păpușoiu. Boabele cădeau roșii ca jarul, fusese un porumb minunat anul acela. Stana își zise: „N'au văzut nimic, n'au să descopere nimic! Sări sprintenă din păcel și veselă, veni să-i ajute bătrânei la sfârmit.

— Va urma. —

Crenguța*

A douazi dimineța, mergând la birou, Radu cugeta trist la vițile cari dorm în ființa noastră și se 'ntreba: pot fi oare distruse aceste viți numai cu ajutorul voinței? Judecând lucrurile prin el însuși, își dădea seama că și la el apar uneori turburări lăuntrice nebănuite. Dar Radu își disciplinase voința în așa fel, încât își înăbușea orice pornire. În cazul Crenguței însă, nu era de ajuns voința lui; îi trebuia și voința ei. Dar avea Crenguța o voință? Chiar protivnică să fi fost, Radu s'ar fi bucurat. Lucrul de căpetenie era să existe.

O cunoștea de prea puțină vreme; dar cum într'o picătură de rouă se refrânge universul, tot așa în faptele ei cele mai neînsemnate, se oglindea un suflet născut poate putred. Și-atunci, ce-i de făcut? Un lucru, o ființă, din bun devine rău; dar din rău, devine bun? Unde sunt pildele? În romane? În piesele de teatru? Oare nu e de răs în preocupările lui de a da viață unei umbre?

Pe povârnișul vieții se rostogolesc atâtea mii de milioane de suflete... Nu e oare o lege fatală, căreia i se supun toți, instinctiv? De ce el simte uneori deschizându-se cerul gândurilor și de ce atunci înfrigorat, pătimaș, revarsă în pagini scrise tot seninul aceluia cer? De ce nu faceți toți ca el? De ce nu s'a găsit un altul care să 'ntindă mâna Crenguței?

Și apoi cerul este numai sus? Poate că nici nu există jos sau sus; nici bun, nici rău. Există numai lucrul în sine, așa cum este el, bun sau rău, atât doar că este în atingere cu interesele noastre. Căci totul se reduce la noi, și nu judecăm niciodată pe alții, nici durerile lor, nici idealurile lor. Cutare lucru nu este supărător nu pentru el însuși ci pentru noi. Nu ne satisface privirea, cugetul, simțirea. E deci în nepotrivire cu interesele noastre, dar cu ale lui e în cel mai perfect acord; altfel n'ar exista și tot ce există e cu rost bine determinat în multiduninea formelor de viață. Armonia însăși se sprijinește pe disonanțe, iar cârțița din fundul pământului e poate mai senină, mai idealistă ca vulturul din azur. Cine a pătruns tainele firei ca să poată

* Fragment din romanul „Crenguța”, care va apare în editura „Ramfuri”, Craiova.

hotări unde sfârșește binele și unde începe răul?

Toți copacii își îndreaptă cren-gile spre cer. Salcia plângătoare nu face așa, și totuși, răspunde strict naturii căreia aparține. Tot ce este aparține firei și firea nu minte. Și poate că minciuna nici nu există, e prin acest fapt, o realitate, un adevăr. Și dacă Crenguța se înclină spre abis, poate că acest abis nici nu există pentru ea ci numai pentru el... Plantă, copac sau om, trăește numai din elementele priincioase vieții lui. Bradul își înfige rădăcinile în măruntaele stâncilor; ceilalți copaci ar muri... De unde atunci determinarea dintre bine și rău? De ce este Crenguța mai rea ca el sau ca ceilalți, dacă răspunde unui îndemn lăuntric propriu, impetuos și fatal?

— Da, da, își zise Radu. Fiecare om este el, prin el, pentru el, și toate faptele lui sunt isvorite din trebuințele vieții lui. Lupul nu e vinovat și rău când sfășie mielul, după cum mielul nu e mai bun când se lasă să fie sfășiat...

Și totuși, de ce să fie așa și nu altfel? De ce să nu 'ntelegă Crenguța unde se duce? Și pentru ce se duce? Și el, el, Radu, ce trebuie să facă? S'o lase? Dar nu și-a jurat oare s'o scape chiar fără voia ei? Dar cum?

S'o scape pe Crenguța! Să poată da lumii o femeie purificată, o femeie cinstită! Să vadă toți frumusețea armonizându-se cu onestitatea, alcătuiind acel tot idealizat de poezii tuturor timpurilor! Crenguța cinstită! Ce splendidă imagine! Ce motiv de inspirație!

— Peste puțină, peste puțină! gândi Radu desnădăjduit. Nu-i voi da drumul decât atunci când îmi va rupe mâinile din umeri! E groasnic, e revoltător de groasnic să 'ntorci spatele unui naufragiat!

Insuflețit de-acest gând nou, Radu ajunsese acasă mai ușor, mai inspirat. Scrise câteva pagini într'un roman început de mult, apoi se opri căci gândurile-i rupeau zăgăzurile.

Din ce lume venea oare sentimentul acesta de duiosie, de abnegare, de sacrificiu, pentru un om necunoscut, care sub toate formele își bate joc de încrederea și prietenia ta?

Dar de unde știa Crenguța că el îi este atât de bun prieten? I-a spus el? E oare de ajuns? Poate că și dansa 'l bănuște, și cu drept cuvânt. Care om oferă ospitalitate

În amurg.

Vântul descrețește 'n grabă,
A platanilor perdele,
Legănarea lor răscoală
Foșnetul de catifele.
Unde mă înalță 'n sboru-i
Versul de priveghitoare
Și în străluciri de rază
Micile țărâitoare?!
Lin s'a coborât amurgul
Peste-a florilor tămâie,
Lasă luna dintre umbre,
Ca o galbină făclie.
În poleiul ca de sticlă,
Saltă mii de juvaere,
Aur moale din ea pică,
Valuri nouă se ridică,
Ca 'ntr'un templu de tăcere,
Și-mi alină 'n astă seară,
O ascunsă pârțică,
Din a inimii povară!...

ELENA DIN ARDEAL.

și sprijin unei femei fără un anumit scop?

Altceva?

Radu simți că roșește. Își aduse aminte de-o seară când Crenguța îi urmărea, poate indiferentă, scrisul. El ridicase o clipă ochii și pătrunsesse cu privirea între dantelele sânelui. Îl învăluiseră atunci o tulburare dulce, cutropitoare, și-i sărutase brațul, îndelung și fierbinte...

Așa dar, dorise și el ceva. Era cinstit aceea ce dorise el?

— Ce de gânduri fără rost, își zise el.

Apoi se resgândi.

— Și de ce sunt fără rost? Nu din vâlmașagul gândurilor ese scăpărarea adevărului? De ce să nu cuget? Dar de ce să nu caut?

Răse cu amărăciune.

— Dar ce să caut? Piatră filosofală? Cheia înțelepciunii ome-nești? Dar înțelepciune e în preocupările bătrânilor și Crenguța e doar o copilă ce se îndoaie sub porunca vieții sale lăuntrice... Cine e mai puțin vinovat ca ea? Cine poate da cu piatră? Eu? Dar n'am fost eu un egoist atunci când mi-am închipuit că dansa ar putea minți viața ei pentru viața mea?

Radu se plimba nervos, repetându-și mereu întrebarea:

— Ce să fac: Unde să merg? Ce vreau? Ce simt? Ce cer?

Și, răsvrătită, absurdă 'n poruncitoarea ei împietrire, conștiința 'i țipă în suflet:

— S'o scapi! Oricum! Altfel ești un nemernic!

George M. Vlădescu.

Robia cea mare.

În noaptea aceea cerul era acoperit cu nori grei și savantul astronom, împiedecat de a lucra, ședea gânditor într'un jilț. Alături de el în semiîntunericul odăii, telescopurile apăreau în contururi vagi, acoperite de sus până jos cu pânzele lor negre, ca niște statui înainte de desvelire. Și totul aici în observator era pătruns de gravitatea și eternitatea misterelor Existenței. Bătrânul profesor începu să-mi vorbească, uitându-se fix la un punct din întuneric, ca și cum și-ar vorbi sie însuși :

„Înainte de toate sunt spirit și pe urmă corp, deoarece spiritul, sufletul meu e veșnic, nu moare, el e adevăratul eu, — pe când trupul nu e decât un înveliș trecător al spiritului, adică al personalității mele. E natural ca atunci spiritul să aibă pentru mine o importanță cu mult mai mare decât trupul.

Interesul meu propriu, egoist, mă silește deci ca înainte de a mă îngrijii de trup (mai mult decât strictul necesar) să mă îngrijesc de spirit, — deasemenea interesul meu mă face ca în loc de comori trupești, cari îmi sunt pierdute odată cu viața de pe Pământ, să caut comori, utilități sufletești, care-mi rămân veșnice. — O bogăție, o utilitate spirituală are în realitate o importanță infinit mai mare decât ori-ce bogăție ori utilitate (ne-strict-necesară) trupească, „materială“. Dacă ne-am pătrunde bine de valoarea separată a spiritului, care e adevăratul eu, și a trupului, care e doar un înveliș, o încarnare de-o clipă în infinitul vieții spiritului, ar trebui ca ori-ce mic adevăr, ori-ce frază ori cânticică valoroasă, care ne îmbogățește spiritul, care ne ridică cu un pas oricât de mic spre înălțimile progresului spiritual, — să ne fie neasemănat mai prețioasă decât toate milioanele bănești la care alții râvnesc exclusiv. Sau și mai bine: valorile, utilitățile trupești, materiale (netrebuincioase pentru progresul spiritual, superflue), n'ar trebui să aibă nici o valoare de comparație cu utilitățile spirituale; dacă am vedea real lucrurile și interesele noastre n'ar trebui de loc să ezităm a alege între nesfârșite grămezi de aur și de pildă între o audițiune muzicală, ori o conferință care să ne lărgească vederile spiritului, ori o carte bună. Și nu e nimic exagerat în ceea-ce spun. Dar

oare noi, chiar cei mai buni, facem așa? Ba încă: putem noi oare chiar și numai să întrezărim realizarea unei asemenea „utopii“? Ce puțin curaj avem, ce puțin stăpâni suntem pe noi, ce robi suntem, robi ai instinctelor învelișului cărnesc! Este oare ceva mai trist decât *spiritul* pus în jug de către materie, de către *carnea* vie, pentru a-i servi poftetele ei efemere?

Din multe robii s'a liberat omenirea în cursul veacurilor vieții omului pe Pământ. Mai dintâi s'a ridicat din robia intra-animală, apoi din robia cu sens roman, din sclăvie, apoi din servaj, pe urmă din robiile variate și multe, a gândirii, a conștiinței, a drepturilor politice, și altele. Mersul natural și evolutiv al lucrurilor cere însă ca acum să înceapă lupta, revoluția împotriva robirii sufletului de către carne și puterile cărnești, împotriva *robiei omului*, înțelegând prin om *spirit*, suflet, iar nu numai carne și mușchi. Să știe omenirea care se crede liberă și independentă, mândră de drepturile individuale garantate prin Constituții intangibile, să știe ea, că desrobirea revoluțiilor și evoluțiilor de până acum e departe de a fi completă, e doar un mic început. Robia sufletului în care se mai găsește încă și astăzi e tot atât de grozavă și spaimântătoare ca și celelalte, ba chiar neasemănat mai mult.

Dar pentru această desrobire e încă mult de luptat, sunt încă mulți despoți de învins. Dovadă e și aceea că ceea ce spun eu acum ar părea multora o utopie chiar comică în circumstanțele zilelor de astăzi. Când însă omul va ști că *el* (*eul* lui, personalitatea lui) nu e trupul ci sufletul său, când va vedea că trupul nu e decât un înveliș de foarte mică importanță, și mai ales când omul se va putea *simți* pe sine ca suflet, când nu va fi fericit dacă trupul îi e în belșug și spiritul în robie, când îl vor *durea* cu adevărat și astfel ca să nu le mai poată îndura, și chinurile sufletești, — abea atunci se vor putea auzi gemătele lui înfiorătoare, care îl vor împinge la lupta pentru desrobirea cea mare, cea sufletească. Până ce nu se va naște această sensibilitate nu se va reforma nimic. Să cultivăm deci în noi și în cei din jurul nostru sensibilitatea aceasta, să trezim conștiința aceasta, încetul cu încetul și cu răbdare, și-atunci, când oamenii vor simți lanțul și biciul pe care azi nu numai că nu-l simt dar își

râd chiar de el, atunci va clocoti din nou omenirea, se va renaște din nou, se va dărâma cea mai formidabilă Bastilie.

Pe când acest nou 1789, și cine-i vor fi Robespierre-ii și Dantonii, iar până atunci cine va avea curajul să-l pregătească cu tărie și sacrificii? — încheie el, uitându-se la mine discipolul, și în zâmbetul lui lucea și o neîncredere și o bunăvoință încurajatoare.

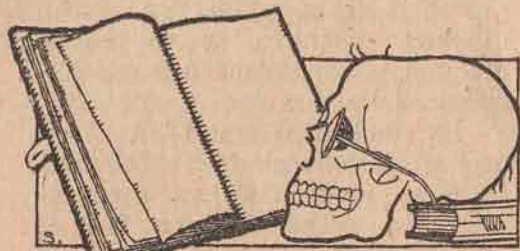
Afară cerul se înseninase și luna plutea nespuns de frumoasă pe cer, părând a fi o oglindire a globului nostru pământesc în cine știe ce oglindă cerească. De câtă fericire și încredere se umplu fața bătrânului când își văzu iar' cerul lui limpede și larg, singura lui comoară. Stelele păreau că-l chiamă cu tremurul lor ușor. Pânzele căzură de pe telescopuri și deodată apărură aparate complicate și strălucitoare, cu ochi profunzi și mari îndreptați spre cer, cari începură să se miște lin în sus și'n jos ca niște guri lacome ce voiau par'că să soarbă întreg cerul în sânul lor, pentru a-l da prin os stăpânului care o viață întregă a căutat în stele un Dumnezeu și o credință.

I. I. M.

D-I N. Iorga și Ardealul

D-I Nicolae Iorga, neîntrecutul istoric, profesorul și omul de stat, în a cărui inimă se răsfrânge expresia cea mai ferbinte a patriotismului, a cutreerat Ardealul dela Brașov și până la Sătmar și a vorbit acestui îndurerat Ardeal de durerile clipelor de față. A vorbit ca un istoric, a vorbit ca un profesor și a vorbit ca un om de stat, în a cărui inimă icoana sfântă a țării întunecă toate celelalte priveliști zgrăvite de vitregia și destrăbălarea unor vremi, cari totuși vor trebui ca mâine să piară.

Știm, că vorba cuminte, potolită și adânc patriotică a marelui Rmân, a trezit resentimente, dar a trezit și adânci sguinduri morale și nu-i mai mic numărul acelor, cari l'au aprobat, decât al acelor, cari și-au împus o rezervă plină de înțelesuri. În orice caz autoritatea morală a d-lui Nicolae Iorga, suprafața sa politică și iubirea sa nețăr-murită de neam este o garanție deplină, pentru cei ce vor să înțeleagă, că dânsul venind în Ardeal, n'a urmărit alt scop decât să pregătească terenul de muncă pozitivă și patriotică, care se impune totuși guvernului de mâine.

DAIRI DIE TEAMIA

I. Agârbiceanu: „Scene“.

Marele prozator al Ardealului și cel mai adânc psiholog de azi al literaturii noastre, ne dă în „Scene“ tablouri din viața socială, arătându-ne defecte de-ale oamenilor în cadrul unor întâmplări mărunte și neînsemnate, dar pe care măiestria D-lui Agârbiceanu știe să le ridice până la cel mai înalt nivel literar. Pentru prima oară vedem pe prozatorul fecund angajând în bucățile literare forma mai grea a dialogurilor și constatarea ce o facem cu acest prilej este, că nuvelistul și romancierul de frunte știe cu o măiestrie rară să brodeze dialogurile sale și să conducă desvoltarea „scenelor“ în așa fel, ca interesul să nu slăbiască nicio clipă, ca acțiunea să crească mereu și să se încheie cu desăvârșire natural.

Această proaspătă carte a d-lui Agârbiceanu este o nouă verigă în lanțul operelor sale literare mult apreciate de lumea cetitoare și de îndrumătorii literari deopotrivă. Pentru vioiciunea ei tânără, pentru seninătatea și simplitatea ei adorabilă nu putem decât să felicităm pe maestrul de azi al prozei literare române.

Ion Gorun: „Obraze și măști“ „Nu te supăra“

Două volume de „satire sociale și literare“ și „schife glumețe din viața bucureșteană dinainte de războiu“, — prinse de peana măistră a D-lui Ion Gorun, sunt cea mai ușoară și distractivă lectură, pe care o casă de editură poate s'o ofere cetitorilor săi.

Bucățile d-lui Ion Gorun, aproape toate sunt nu numai ușoare ci și scurte și de aceea omul nu observă aproape de loc cum citește bucată după bucată, cum râde și cum se nșuflește și cum de anevoie lasă cartea din mână, când ocupația îl chiamă în altă parte.

Fin observator al vieții dela suprafață, domnul Ion Gorun nu caută conflicte psihologice, nu zugrăvește cu pretenții arrogante, ci povestește prietenește, povestește ușor și simplu — dar cu câtă artă! — ceea ce întâlnește dânsul în cale și ce am întâlnit și noi de-atâtea ori! Supt condeiul d-lui Ion Gorun oamenii și lucrurile însă prind viață și de-aceia ne simțim legați de tot ce ne povestește D-l Ion Gorun și nu am vrea să-l mai lăsăm din mână!

Născut pe plaiurile noastre transilvănene, cetitorii noștri au datorită să-l cunoască și pentru aceea citească-l!

Constanța Marina Moscu: „Tulburea“.

Un elegant volum de nuvele, cu reușite deseneuri, care este un pas înainte în

tehnica cărților no astre literare, care se aruncă pe piață pentru consumare. Dar nu acesta este, de sigur, meritul principal al cărții D-nei Constanța Marina Moscu, ci fraza selectă și tablourile prinse artistic de un condeiu care pare a fi nu numai delicat ci și cu mult bun simț autocritic. De aceea în nuvelele d-nei C. Marina Moscu nu găsești umpluturi, lucruri de prisos și nici lipsuri. În cadrul unei nuvele ni se spune și ni se arată tot ce trebuie să știm, tot ce trebuie să vedem, — fără să rămânem nedumeriți și fără să rămânem nemulțumiți. Dialogurile prinse în dialect sunt de-un natural adorabil și ele răspund parcă în urechi și când le cetim în noi, tăcuți.

Tulburea este una dintre acele cărți bune, pe care omul le poate recomanda cu sufletul liniștit, că face un lucru bun, căutând să le răspândească cât mai mult.

Anuare școlare.

Cele mai interesante cărți pentru omenii cari au ceva comun cu școala, fie ca părinți, fie ca simpli cărturari. Răsfoind un oarecare anuar, pe dinaintea ochilor nu ne trece numai icoana școlii cu profesorii și cu elevii ei, cu planul de învățământ al anului din urmă, ci și tineretea noastră de altădată, când anuarul, în care era tipărit și numele nostru, constituia pentru noi cartea cea mai de preț.

Un anuar școlar are totdeauna ceva nou, fie o conferință, fie ceva date statistice, fie ceva îndrumări și noi experiențe de pedagogie.

În *Anuarul Școlii civile din Cluj* ni se deschide un orizont nou al învățământului practic și icoana unei munci nobile, depuse cu atâta entuziasm de un corp didactic pe deplin conștient de chie-marea sa.

În *Anuarul Seminarului Andreian din Sibiu* descoperim greutățile cu care luptă biserica noastră ca să-și crească contingentele de preoți și de învățători necesari bisericilor și școlilor confessionale și completând cele văzute aci cu ceea ce cunoaștem din altă parte, — nu se poate să nu precizăm necesitatea de-a găsi mijloacele necesare pentru a atrage spre preoție din nou suficiente elemente de valoare, care să vadă o misiune în sfânta teologie și nu un exil.

„Lumina Femeii.“

Revista condusă de d-na *Sanda I. Matei* cu multă pricepere și cu un entuziasm rar se impune din ce în ce prin caracterul său de îndrumătoare a întregii vieți feminine de la noi.

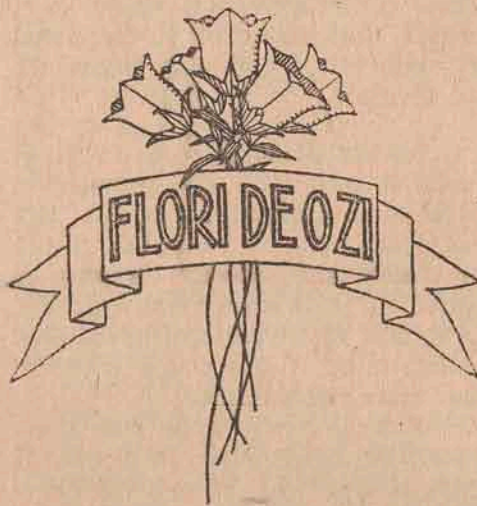
În ultimul său număr de pe Iulie-August remarcăm articolul de fond, în care d-na Sanda I. Matei preconizează rostul acestei reviste, după ce constată cu multă bucurie, că în sfârșit „Lumina Femeii“ a putut să-și aile un local de Redacție în Clujul celei mai formidabile mizerii de locuințe.

„Având acum un local propriu — zice d-na Matei — și în centrul orașului, am putut să organizăm mai complet opera socială, care emană din însăși rațiunea de-a fi a revistei noastre.

Noi, dela început, adânc pătrunse de seriozitatea vieții, nu am avut ideea să facem numai literatură. Mișcate în fața dureroaselor situații, în cari se găsesc multe femei: cunoscând nedreptățile sociale, cari, în multe împrejurări grele,

zdrobesc femeia, am avut mereu în vedere ca „Lumina Femeii“ să nu fie numai îndrumătoare prin cuvântul scris ci și alinătoare cu fapta. Și până acum am întins mână de ajutor, unde am putut. Prin intermediul diferitelor societăți, ori în mod direct, am format cariere la fete, am procurat posturi, am plasat copilași nenorociți și mame prigonite. Am căutat, venind în contact cu mizeria nedreptăților sociale, să facem un studiu adânc al diferitelor probleme, la rezolvarea cărora cândva își va spune și **Lumina** cuvântul!

S. B.

„Încă odată întemeietorii „Luceafărului“. Unele dintre zărele noastre remarcând articolul despre „Luceafărul“ din numărul trecut al Cosinzeii, se 'ntreabă de ce lipsește dintre fotografiile întemeietorilor „Luceafărului“ d-l Oct. C. Tăslăuanu și lasă să se înțeleagă, că nu am dat această fotografie pentru anumite motive, pe care dânsule le știu.

Un scurt răspuns suntem datori și pentru aceste zăre și pentru altă lume, care crede la fel, poate.

Noi nu am dat și fotografia d-lui Tăslăuanu pentru simplul motiv, că dânsul nu a fost printre întemeietorii revistei „Luceafărul“, la care s'a atașat numai mai târziu. Susținerea și desvoltarea revistei la gradul la care s'a ridicat este cu toate acestea un merit, pe care nu i-l poate lua nimeni d-lui Tăslăuanu și cu atât mai puțin noi, cari nu privim prin prizma politică în această revistă pe nici unul din oamenii noștri de cultură.

Câteva mărunțisuri despre Kant. Într'o societate de dame, întrebat despre calitățile ce trebuie să le aibă o femeie, filosoful Kant a dat următorul răspuns: „O femeie trebuie să fie ca ceasornicul din turn; să le facă toate punctuos, pe minută — și totuși nu trebuie să fie ca ceasul din turn; nu îi este permis să deie în vileag toate tainele. Ea trebuie să fie ca melcul de casnică — și totuși să nu fie ca melcul: să nu-și poarte pe ea toată averea (bijuteriile)“.

Într'o discuție cu Kant, cineva a amintit maxima: „Filosofia e servitoarea Teologiei“. Dacă de fapt e servitoare Filosofia — răspunde Kant — este a se stabili dacă ea pășește în fruntea stăpânei, luminându-i calea cu facla, sau îi duce trenă dinapoi.

Kant a caracterizat câteva popoare în felul următor: „Francezii sunt politicoși, vioi, ușuratici, schimbăcioși, iubitori de libertate; Englezii sunt stăruitori, mișoși, avizi de avere, mândri și neasociabili; Spaniolii sunt cumpătași, mândri, religioși, gravi, neculți, creduli și leneși; Italianii sunt veseli, pasionați și ucigași; Germanii sunt casnici, cinstiți, statornici, flegmatici, harnici, modești, rezistenți, ospitalieri, învățați, imitatori ai altora și iubitori de titluri...” Să nu uităm că filosoful era german!

Generalul W., care împlinise 80 de ani se căsătorise cu o fată de 18. Când l-a încunostințat pe prietenul său Kant despre această hotărâre, a adăugat: „Fără îndoială că din căsătoria aceasta nu pot spera urmași.” Kant zimbând îi răspunse: „De sperat urmași nu prea poți, dar teamă de urmași poți să ai...”

Kant a plătit în mod original bădărană unui domn, cu care, din întâmplare stătea într-un restaurant la table d'hôte. Se servea o legumă. Streinul până a nu-și scoate Kant, deșertă în bucate tot piporul pe care l-a găsit pe masă și zise zimbând: „Mie-mi place zarzavatul pipărat bine”. Nu apucase streinul să-și scoată nici el din bucate, când Kant presără în legumă întreg conținutul tabachării sale: „Iar mie îmi place grozav zarzavatul cu tutun”.

În timpul războiului englez-nordamerican, într-un local public Kant discuta cu un american susținând cu vervă dreapta cauză americană și condamnând pe Englezi. Deodată vine la masa lor un domn, se prezintă Green, englez și cere aspru satisfacție pentru vorbele grele spuse de Kant la adresa țării sale. Kant, liniștit, îl poartă să stea cu ei și i-a desfășurat Englezului argumentele, cari îl făcuseră credă, că dreptatea nu e de partea Englezilor. Argumentația a fost atât de frumoasă și încheagată, încât războinicul Englez, cu tot patriotizmul lui, a fost silit să recunoască dreptatea Americanilor — și Green din ziua aceea a devenit unul dintre cei mai buni prieteni ai lui Kant.

Richard Wagner — și numărul treisprezece. Numărul 13 a avut un mare rol în viața compozitorului R. Wagner. Wagner s'a născut în 1813 și a murit în 13 Februarie. Opera lui din Bayreuth a fost inaugurată la 13 August. Împreună cu lucrările din tinerețe a scris 13 opere. Numele îi constă din 13 litere, adăugând cifrele anului de naștere (1+8+1+3) avem din nou 13. În 13 Martie 1861 i-a căzut pe scenă opere din Paris Tannhauser și i s'a dat satisfacție tot acolo în 13 Mai 1895. Tannhauser a fost terminat la 13 April, 1844. Exilul lui Wagner a durat 13 ani. Ultima zi pe care a petrecut-o în Bayreuth a fost o zi de 13 Septembrie. List l-a cercetat mai pe urmă în Veneția la 13 Ianuarie 1883, și anul în care a murit Wagner a fost al 13-lea an al unității imperiului german.

Dela dreapta la stânga. În fiecare limbă sunt cuvinte, care citite dela dreapta la stânga redau același cuvânt, sau cuvinte cu alt sens. „Ana”, „Madam”, „amar” etc. Sunt mai rari propozițiile întregi, care citite în felul acesta să redea tot textul pe care îl au cetite normal. Trebuie timp și bătae de cap, poate și noroc, până poți potrivi o asemenea propoziție.

Dăm cititorilor noștri câteva foarte frumoase pilde — poate unicele — din limbi străine, de asemenea propoziții și nădăjduim, că în curând vom primi din partea unuia din ei și o propoziție românească de felul acesta.

1. În Peru era revoluție. Toată populația era înarmată și trăgea focuri asupra trupelor, în afară de o singură familie, care a rămas credincioasă stăpânirii. Acest lucru îl spune un german în următorul mod:

„Eine treue Familie bei Lima feuerte nie”.

Citind... evreește această zicere o găsim neschimbată.

2. Cu mult mai frumoasă este următoarea propoziție latină:

Un roi de insecte de noapte, atrase de lumina unui castru roman zboară în jurul focului și pe urmă se plâng că au fost arse de foc:

„In girum imus nocte et consumimur igni”.

3. Cel mai măestrut exemplu de felul acesta e o adevărată minune: e un perfect hexametrul latin. Sf. Ion Botezătorul e ispitit în pustie de Satana. Să scape de Satana, presimțind semnul celui ce avea să vie, Sfântul își face cruce. Satana râde nepăsător: „Îți poți face cruce! În zadar mă atingi cu încercarea ta să mă sperii.” Și latinește:

„Signa te, signa! temere me tangis et angis!”

4. Ca încheiere reproducem o maximă creștină, în limba grecească, de aceeași natură, care se găsește într-o inscripție din Potsdam și afirmative original a îndemnat pe credincioși în Hagia Sofia din Bizanț:

În transcriere cu litere latine:

„Nipson anomemata me monan opsin”.

(NB: „ps” în grecește e o singură literă.)

În traducere: „Spală-te și de păcate și nu-ți spăla numai fața”.

0 x 0

Ghicitori.

Ghicitoarea de cuvinte publicată în No. 12 al revistei noastre se desleagă corect astfel:

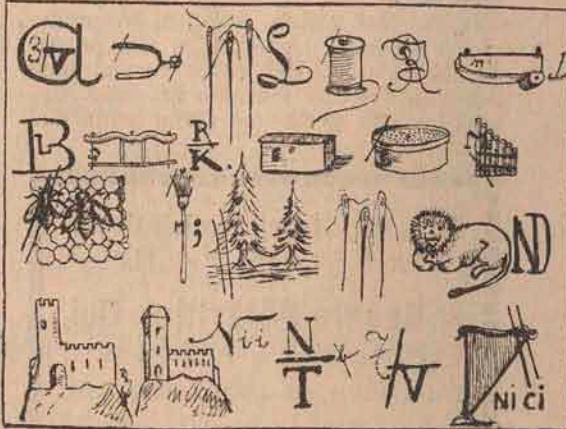
„Revista noastră dă ca premiu o prea frumoasă carte celor ce vor putea ghici fără greșală acest joc de litere”.

Au desleat bine ghicitoarea aceasta următorii dintre cititorii noștri:

Elena Vermeșanu, Pesac; M. Șomlea, Cluj; Olivia Tofan, cl. III. liceală, Cluj; Willy Hermelin, elev cursul superior Galați; Marcel R. Griffoin, din Misiunea universitară franceză, Brad; Ioan Benecean, Teș; P. Părvănescu, Bolintinul din vale; Ștevița Puta, profesoară, Sânnicolăușul mare; Aurelia Puta, Pecica; Dumitru Ionescu, Roșiorii de Vede; Teodor Stoia, inv. dir. Veștem; Virgil Perian, Criștior; Nicolae Vlad, inv. Tomnatec; Scumpa Demian, Sânnicolăușul mare; Mindirigin Mihai, Dorohoiu; Stela Ardelean, Sânnicolăușul mare; Florica Cioban, Sânnicolăușul mare; Amelia Suroiu, Roșiorii de Vede; Elena Gruin, Timișoara; Ioan Bădișoiu, student, Bonțida.

Neizbutite au fost nouă încercări. Premiul i s'a decernat d-lui D. Ionescu în Roșiorii de Vede.

Dăm astăzi spre deslegare cetitorilor noștri următoarea ghicitoare ilustrată:

Deslegarea ni se va comunica până la 15 August a. c.

Potopul dela Năsăud.

Pe lista de subscripție publică depusă la administrația noastră pentru potopul dela Năsăud, au scris până acum:

Dr. Ioachim Tolciu, avocat, Cluj Lei 200.

Rugăm pe On. noștri cetitori, ca odată cu abonamentele pe semestrul al 2-lea să trimită un dar cât de mic și pentru acest scop de binefacere. Numele donatorilor se va publica în revistă.

SCRISORI DELA REDACȚIE

D. S. în S. Din versurile D-v. vom publica, dar vă rugăm să aveți răbdare căci sunt mulți încă înaintea D-v. cu rândul.

A. H. în C. Versurile D-v. nu sunt încă destul de reușite pentru a fi publicate într-o revistă literară. Credem însă, că într-o gazetă populară ele ar merge și de aceea vă îndemnăm a le trimite unei foi populare.

D-lui Vasile Groza-Dorogș. Confirmăm primirea sumei de Lei 50.

D-lui Dr. Mircea Suciu Sibianu-Brașov. Abonamentul la revistă este 100 de Lei pe an. D-v. ați trimis până acum 40 Lei și pentru a fi achitat întreg anul, vă rugăm să binevoiți a ne mai trimite 50 de Lei.

Nelli Chiticeanu-Caransebeș. Abonamentul D-v. e achitat până la 31 Dec. a. c. „Piciorul de lemn” nu se trage în volum separat acum.

Casa culturală-Vrani. Fiind abonamentul D-v. plătit până la 1 Oct. a. c. vă vom trimite revista până atunci.

I. Danciu, Hațeg. Confirmăm primirea sumei de Lei 50.

D. T. în B. „Cartea vremurilor”, ca concepție este inspirată de „Epigonii” lui Eminescu, cum însă nu are structura sobră și versul destul de moderat, — ne este imposibil a o publica. Poate altele.

S. R. Războiul cu amintirile lui dure-roase, trăește, fără indoială, încă în suflitele noastre ale tuturor, dar pentru a zugrăvi din acest războiu scene zguduitoare, ca aceea, pe care o abordează și condeiiul D-v., se cere mult talent și mult simț artistic. Altfel scrisul va fi un simplu reportaj de ziar, interesant prin cuprinsul său, dar fără valoare artistică. Ni se pare că nu ați reușit să treceți în „O noapte de groază“ nici D-v. peste nivelul unui reportaj, din care măestria artistului lip-sind aproape peste tot, restul puțin mai interesează.

Au sosit ultimele modele de pălării fine „Borsalino“ și „Habig“

la **Regele Pălărilor Cluj**,
Piața Unirii 17. Albituri pentru domni se află permanent.

2-10

Uzina electrică a orașului
conducerea societății

„Ganz“

Cluj, Calea Reg. Ferdinand
39. (Palatul Széky)

— Telefon Nr. 408. —

Execută instalații electrice și trans-misiuni de curent. Pe comandă livrează instalații de motoare electrice. Lam-padare și materiale pentru instalații permanente în depozit. — 10-21.

8-20

DEPOZIT la:

INTREPRINDEREA ROMÂNEASCĂ
electrotehnică și mecanică

Teodor Maior

Cluj, Calea Victoriei 7.

— Telefon Nr. 577. —

Instalații de orice fel. Materiale. Proiecte gratuit

Prima Societate Ardeleană de Asigurări Generale.
Cluj, Piața Unirii No. 8.

(FOSTA BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE ROMÂNIA.)
CAPITAL SOCIAL DEPLIN VĂRSAT
LEI 10.000.000.

Contractează asigurări de incendiu, Grindină, Accidente, Efracție, Transport, Răspunderi Civile și asupra Vieții, în cele mai avantajoase condițiuni.

Agenții principale: Alba-Iulia, Arad, Brașov, Cluj, Ora-dea Mare, Satu Mare, Sibiu, Timișoara, Târgul-Mureș.

LOUIS DÉRI, BLĂNAR

CLUJ — Strada Memorandului, 3.

Tot felul de blănuri
de primul rang.

Prețuri solide!

1-10

Cele mai preferite beuturi ale amatorilor de bere:
Calitatea neîntrecută

a berei albe **„MONOSTOR“**

și a berei brune **„CĂLUGĂRUL“** specială.

Se capătă pretutindeni.

9-12

LA „AUTO MECANICA“ CLUJ

Reprezentanță Generală a

S. R. A. și LEONIDA & Co UNITE

BUCUREȘTI

A sosit:

Un mare transport cu articole de sport:

Mingi de Tenis, Minge de Footbal, Ciorapi,
Ghete, Cordoane de Footbal, etc., etc., etc.,

— Cauciucuri: de Motociclete și Biciclete. —

7-10

Marca Bergougnan Clermont-Ferrand

Prețuri excepționale!